

Raadsvoorstel

Beoogd effect

Het creëren van een gezondere en positievere leefomgeving voor jongeren.

Beslispunten

1. Akkoord gaan met het verlengen van de deelname aan het programma "Opgroeien in een kansrijke Omgeving" (OKO) tot en met 2034.
2. Akkoord gaan met de aansluiten bij de regio Noord Veluwe voor het programma OKO.
3. Hiervoor vanaf 2026 jaarlijks budget opnemen binnen de begroting

Inleiding

Op 23 augustus 2023 heeft het college het besluit genomen om in te stemmen met het programma "Opgroeien in een kansrijke Omgeving" (zaaknummer 23.00367). OKO helpt gemeenten om op basis van cijfers over de lokale jeugd te werken aan gezonde en gelukkige jongeren en te voorkomen dat zij alcohol of drugs gebruiken of roken. De aanpak, gebaseerd op het IJslandse preventiemodel, wordt door de gemeente uitgevoerd, samen met partners uit de gemeente die betrokken zijn bij opgroeiende jeugd.¹

*OKO in het kort*²

OKO richt zich op jongeren van 10 tot 18 jaar. Met OKO werkt iedereen in de gemeente samen aan het vormen van deze positieve leefomgeving voor jongeren op de volgende plekken: thuis (gezin), op school, in de vriendenkring (peergroep) en in de vrije tijd. Dit zijn de vier domeinen die in OKO centraal staan. In elk van de vier domeinen gaan samenwerkingspartners aan de slag met het versterken van de zogenaamde

¹ Bron: <https://www.trimbos.nl/aanbod/programmas/opgroeien-in-een-kansrijke-omgeving>

² Bron: <https://www.trimbos.nl/aanbod/programmas/opgroeien-in-een-kansrijke-omgeving/over-opgroeien-in-een-kansrijke-omgeving/>

beschermende en het aanpakken van de risicofactoren. In de afbeelding hieronder worden de beschermende factoren en risicofactoren per domein in beeld gebracht.

OKO in Zeewolde

In 2024 zijn er verschillende bijeenkomsten met de samenwerkingspartners georganiseerd. Zo is er een dialoogsessie geweest voor alle samenwerkingspartners rondom de jongeren in Zeewolde. Tijdens deze bijeenkomst werden de cijfers uit de monitor van de GGD Flevoland gepresenteerd. Dit was een drukbezochte bijeenkomst waarin (naar aanleiding van deze cijfers) drie speerpunten zijn geformuleerd en gekozen

De speerpunten waarop we ons in Zeewolde de komende jaren gaan inzetten zijn:

- ✓ Ouders/ verzorgers meer bewust maken van hun invloed op het welbevinden van hun kinderen (domein Gezin);
- ✓ Een community tussen ouders/ opvoeders creëren en bevorderen (domein Peergroup);
- ✓ Creëren van een positief schoolklimaat in Zeewolde waarin jongeren zich veilig voelen en iemand hebben met wie ze kunnen praten (domein School).

Positionering OKO Zeewolde

In de tweede helft van 2023 in Zeewolde zelfstandig van start gegaan met het programma OKO. Het was op dat moment niet meer mogelijk om dit gezamenlijk op te pakken met de zes gemeenten van de Noord Veluwe (Ermelo, Harderwijk, Putten, Nunspeet, Elburg en Oldebroek), die begin 2023 gestart waren met OKO. Deze gemeenten werkten al samen rondom OKO en waren al verder met de implementatie hiervan. Zeewolde kon op dat moment dus niet meer instappen in dit proces.

In 2024 heeft Zeewolde de “achterstand” op de gemeenten van de Noord Veluwe ingelopen. Het is inhoudelijk gezien zeer wenselijk dat Zeewolde aansluit bij deze gemeenten. Immers, jongeren houden zich niet aan de gemeentegrenzen en gaan ook naar of komen vanuit Zeewolde vanuit de gemeente op de Noord Veluwe.

In 2025 is de projectleider OKO van de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Putten ook projectleider OKO voor de gemeente Zeewolde geworden.

Daarnaast sluit de beleidsadviseur die OKO in de portefeuille heeft, aan bij het regionale OKO-overleg met de Noord Veluwe.

Argumenten

1.1 Programma OKO vraagt om lange adem

Anders denken, anders organiseren en anders werken kosten tijd. We doen niet meer wat we altijd deden, omdat we dan krijgen wat we altijd kregen. Met het programma OKO zetten we in op een duurzame positieve verandering in de leefomgeving van jongeren. Dit heeft tijd nodig. Effecten van de aanpak laten zich pas goed zien op lange termijn.

1.2 Vanuit de Nota Sociaal Domein 2024-2029 “Samen doen wat nodig is” is er gekozen voor OKO

De gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde (EHZ) hebben in 2023 gezamenlijk een nota Sociaal Domein 2024-2029 “Samendoen wat nodig is” vastgesteld. In de Nota Sociaal Domein staat als strategisch doel bij de opgave Kansrijk Opgroeien dat wij willen dat alle jeugdigen gezond en veilig kunnen opgroeien in een kansrijke omgeving. Het programma OKO wordt hierbij specifiek genoemd³ als aanpak waarmee gewerkt wordt en die bijdraagt aan een positieve leefomgeving voor jongeren.

1.3 De OKO werkwijze heeft draagvlak onder partners

Programma OKO is community-based. Mensen uit het veld zijn nadrukkelijk aan zet. Het is dan ook van belang dat betrokkenen (jongeren, ouders/verzorgers, vrijwilligers en professionals) bekend zijn met én zich betrokken voelen bij deze aanpak. Betrokken partners zijn positief over de aanpak en voelen zich betrokken. Dit blijkt uit de aanwezigheid bij bijeenkomsten, het meedenken en het tonen van eigenaarschap binnen de eigen achterban wanneer het gaat over de OKO-aanpak. Het heeft tijd nodig om dit proces verder te doorlopen en om blijvend veranderingen door te voeren.

1.4 OKO past binnen de beweging naar de voorkant binnen het Sociaal Domein

OKO is een voorloper van anders werken in het sociaal domein. OKO werkt data gestuurd, community-based en evidence-based. De kwaliteit van samenwerking en de mate van integraal werken worde op zowel beleids- als uitvoeringsniveau steeds beter. In het land werken steeds meer gemeenten met de OKO-aanpak. Sinds 2024 werken 47 gemeenten volgens de OKO-aanpak. In 2022 waren dat 20 gemeenten. Voorkomen van mentale problemen en het gebruik van alcohol, tabak en drugs onder jongeren is beter dan achteraf genezen.

1.5 De gezondheid van inwoners beschermen en bevorderen is een wettelijke taak voor gemeenten

Gemeenten hebben vanuit de Wet Publieke Gezondheid de taak en verantwoordelijkheid om de gezondheid van inwoners te beschermen en te bevorderen. Daarnaast is OKO-onderdeel van de regionale nota Volksgezondheid die in 2021 werd vastgesteld.

³ Pagina 13 Nota Sociaal Domein 2024-2029 “Samen doen wat nodig is”

Raadsvoorstel: voorzetting OKO

2.1 De impact van een regionale aanpak is groter

Regionale samenwerking is nodig voor draagvlak en draagkracht van de aanpak. Jongeren houden zich niet aan gemeentegrenzen. Ze gaan naar school in een naburige stad of sporten in een naastgelegen gemeente. Samenwerking tussen gemeenten zorgt voor een groter mate van positieve impact op de omgeving van jongeren. Daarnaast is er een bepaalde hoogte aan deelnemers op de GGD-onderzoeken nodig om betrouwbare cijfers te genereren. Ook drukt het regionaal samenwerken positief op de kosten.

2.2 Jongeren leven niet alleen binnen de eigen gemeentegrenzen

Veel jongeren uit Zeewolde hebben een van de gemeenten van de Noord Veluwe als school- en sportplek. Het is daarom aannemelijk om in het belang van deze jongeren ook binnen de OKO-structuur samen te werken.

3.1 Er is binnen de huidige begroting geen structurele dekking voor het programma OKO

Het programma OKO wordt tot en met 2025 gedekt uit tijdelijke gelden. Vanaf 2026 is er geen dekking voor dit programma. Doordat er nu voor meerdere jaren volgens het OKO programma gewerkt gaat worden, is het van belang om de financiële dekking ook voor meerdere jaren te realiseren. Op deze manier komt er continuïteit rondom het programma wat de uitvoering ervan ook weer bevordert.

3.2 Er is tot op heden geen structureel budget beschikbaar voor het uitvoeren van initiatieven

Er is in de huidige begroting alleen geld opgenomen voor projectondersteuning en de kosten voor begeleiding door het Trimbos instituut. De initiatieven die dit jaar zijn/ worden uitgerold worden gefinancierd uit incidentele middelen. Het is van belang om ieder jaar initiatieven te kunnen uitvoeren die bijdragen aan de gestelde OKO doelen. Door dit op te nemen in de begroting voor OKO wordt dit verzekerd. Het bedrag dat jaarlijks voor de initiatieven gereserveerd wordt, is in lijn met de begrotingen van de andere gemeenten op de Noord Veluwe.

Kanttekeningen

1.1 Resultaten op gestelde doelen zijn nog niet zichtbaar

Meetbare resultaten van OKO laten zich pas op de lange termijn zien. Tussen het voorjaar van 2025 en het voorjaar van 2026 worden geen beleidsmatige resultaten van OKO verwacht die een duidelijke indicatie geven van de mate van succes. Meetbare resultaten van deze werkwijze laten zich pas op de langere termijn zien. Wel zijn in zowel 2025 als 2026 resultaten zichtbaar gericht op samenwerking en betrokkenheid van belanghebbenden.

1.2 Dit vraagt om een besluit over de raadstermijn heen

Het huidige OKO-traject loopt eind 2026 af. Logisch zou zijn om begin 2026 besluitvorming voor te leggen aan uw raad. Echter zijn de gemeenteraadsverkiezingen maart 2026 gepland. Besluitvorming eind 2026 is daarom niet realistisch. Het brengt de continuering van de aanpak in gevaar. Inkoopafspraken, continuering van activiteiten en inzet van personeel komen op lokaal (en regionaal niveau) dan stil te liggen.

1.3 Er kan veel veranderen in 8 jaar

We leven in een veranderende samenleving. Veel voorzieningen staan onder druk. OKO is een aanpak waarbij activiteiten en acties gebaseerd worden op wetenschappelijk inzichten en waarbij op basis van cijfers gestuurd wordt. Binnen OKO weet je wat je doet en waarom je het doet. Door de kortere tweejarige beleidscyclus wordt er tussentijds gemeten en kan er bijgestuurd worden. Door “ja” te zeggen is de aanpak voor langere termijn geborgd, maar blijft er ruimte om tussentijds bij te sturen om de goede dingen te doen voor jongeren.

Financiën

De begroting voor OKO is als volgt opgebouwd:

Uitgaven	2026	2027	2028
Ondersteuning Trimbos	€ 15.000,00		
Projectleider	€ 27.500,00		
Initiatieven/ preventieactiviteiten	€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ 50.000,00
Bijdrage regio (incl. Trimbos & projectleider)		€ 29.323,99	€ 30.790,19
<i>Totaal</i>	€ 92.500,00	€ 79.323,99	€ 80.790,19

2026 is qua financiën een overgangsjaar als het gaat over de aansluiting op de Noord Veluwe. Dit heeft te maken met lopende contracten. Om die reden zijn de uitgaven in 2026 anders opgebouwd.

Voor de jaren 2026 en 2027 is er in de begroting €30.000,- gereserveerd voor Kansrijk Opgroeien. Dit kan voor OKO ingezet worden. Het benodigde bedrag is om die reden lager dan vanaf 2028, wanneer hier geen reservering meer voor is in de begroting.

De extra middelen voor de jaren 2026 en 2027 en de structurele dekking vanaf 2028 zullen meegenomen worden bij het opstellen van de MJB 2026-2029.

De benodigde bedragen zien er na 2028 hetzelfde uit, met dien verstande dat er jaarlijks een indexering toegepast wordt.

Dekking

	2026	2027	2028
Inzet reserve: nee	€ 30.000,-	€ 30.000,-	6601020.
Dekking is als volgt:	begroting	begroting	43834.
	Kansrijk	Kansrijk	PALG144
	Opgroeien	Opgroeien	MJB 2026-
	vanuit het	vanuit het	2029
	collegepro	collegepro	
	gramma,	gramma,	
	6601020.	6601020.	
	43834.	43834.	
	PALG144	PALG144	

	+ aanvulling vanuit de MJB 2026- 2029	+ aanvulling vanuit de MJB 2026- 2029	
--	---	---	--

Communicatie en participatie

In afstemming met de afdeling Communicatie, de projectleider OKO en de beleidsadviseur OKO zal er een communicatieplan OKO opgesteld worden. Dit plan zal de komende jaren worden uitgerold.

Hoofdpijnen uitvoering

We gaan lokaal verder met de uitvoering van het programma OKO. Daarnaast zoeken we de aansluiting en samenwerking met de regio Noord Veluwe wat betreft OKO.

Evaluatie

De eerstvolgende GGD monitor zal gehouden worden in 2026. Dit betekent dat de eerstvolgende dialoogsessie OKO in 2027 gehouden zal worden. Dan pas kunnen de voorzichtige eerste resultaten verwacht worden en kan er bekeken worden of de gepleegde inzet op de speerpunten en (sub)doelen al enig resultaat heeft opgeleverd. OKO is een inzet van de lange adem.

De raad zal als vanzelfsprekend geïnformeerd worden over de uitkomsten van de GGD monitor en de bijbehorende dialoogsessie OKO. Daarnaast zal de raad vanaf 2026 jaarlijks geïnformeerd worden middels een raadsinformatiebrief over de inzet van initiatieven rondom OKO.

Burgemeester en Wethouders van Zeewolde,

de secretaris,

de burgemeester,

K.C. Hamstra

A.M. Harmsma